

jaarverslag 2016

Inleiding

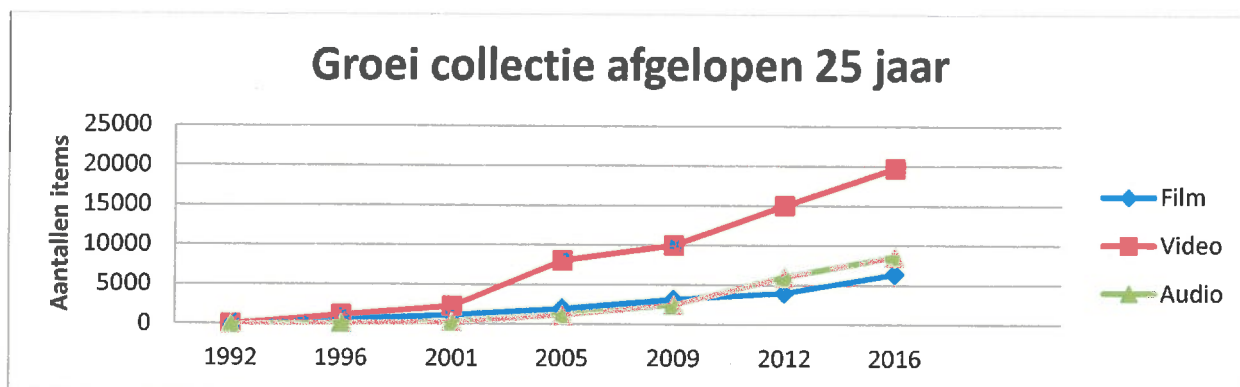
Het is gebruikelijk dat in een jaarverslag het afgelopen jaar wordt besproken. Deze keer wordt de periode ruimer genomen, namelijk een kwart eeuw. Dit, omdat op 4 februari 1992 na enige voorbereidingstijd het Gronings AudioVisueel Archief werd opgericht met als doel: "het verzamelen, beheren, conserveren, toegankelijk maken en ter openbare beschikking stellen van audiovisueel documentatiemateriaal betreffende stad en provincie Groningen, alsmede alles wat voorts in het verlengde van deze doelstelling ligt".

In de 25 jaar van haar bestaan heeft de stichting dit waar gemaakt. Het GAVA is uitgegroeid tot één van de grootste regionale av-archieven in Nederland. Begon het GAVA in 1992 met enkele tientallen films, video's en audiodragers nu bestaat de collectie uit ruim 6000 films, bijna 20.000 video's en meer dan 8500 audiodragers.

Het GAVA is uitgegroeid tot het expertisecentrum en de basisvoorziening voor het archiveren en gebruiken van regionaal historisch audiovisueel materiaal in Groningen. Door in de loop van jaren gericht te investeren in apparatuur en kennis beschikt het GAVA over de mogelijkheden om heel veel verschillende av-formaten op een juiste manier te kunnen beheren en digitaliseren. Faciliteiten die niet alleen voor de eigen collectie worden gebruikt, maar ook worden ingezet voor de historische av-collecties van musea, historische verenigingen en omroepen in Groningen.

Terugkijkend op de geschiedenis van het GAVA kunnen een aantal hoogtepunten of mijlpalen worden genoemd. Zoals de koopvideo's die het GAVA in de jaren negentig produceerde, waarvan van *Groningen in Oorlogstijd* uiteindelijk ca. 10.000 werden verkocht en nog eens 10.000 van de drie *Vrouger* koopvideo's. Samen met RTV Noord werd het programma *Vrouger* gemaakt, waarin wekelijks historisch materiaal werd vertoond. In 2002 startte het project Noordelijk AudioVisueel Archief (NAVA) waarbij het GAVA optrad als projectleider. Het doel van het NAVA was het archiveren van audiovisueel materiaal voor de drie Noordelijke provincies op een hoger niveau te brengen. Het GAVA pionierde met de ontwikkeling van de techniek die het mogelijk maakte om op de website te kunnen zoeken naar beschrijvingen van beeldfragmenten, die dan ook kunnen worden getoond door middel van streaming video. Tegelijkertijd liep het Mondriaan-project. Een landelijk project voor de conservering van regionaal historisch audiovisueel materiaal. Dankzij dit project kon het GAVA honderden uren film, video en audio conserveren en kon het de apparatuur aanschaffen om daar na afloop van het project mee door te gaan. Het GAVA ging in die tijd steeds digitaler werken. Format GAVA was een succesvolle samenwerking met Noorderzon. Onder de noemer beelden van toen in beeldtaal van nu, maakten kunstenaars met GAVA-materiaal nieuwe voorstellingen die tijdens Noorderzon live werden uitgevoerd. Maar ook de oprichting in 2006 van het Poparchief Groningen samen met de Groninger Archieven mag niet worden vergeten. En ondertussen groeide de collectie door en nam het GAVA de grote stap om over te gaan van tape- naar filebased werken. Van toen af aan waren het niet meer banden waar de collectie op werd bewaard, maar werden het servers. Ook werd na twintig jaar de stap genomen zelf film te gaan scannen.

Het GAVA werkte vanaf het begin nauw samen met het Gemeentearchief Groningen en het Rijksarchief in Groningen. Toen deze twee archieven verhuisden naar het Cascadecomplex in 1997 verhuisde het GAVA mee. In 2002 fuseerden het Gemeentearchief en Rijksarchief en gingen door als de Groninger Archieven. Het GAVA bleef zelfstandig, maar wel werd in 2006 besloten nog nauwer met elkaar te gaan samenwerken. Dit werd gedaan door het afsluiten van een overeenkomst van opdracht, waarin werd vastgelegd dat het RHC de uitvoering van het beleid van het GAVA op zich zou nemen. Vorig jaar besloot het bestuur de taak en collectie van het GAVA over te dragen aan het RHC Groninger Archieven en dat het GAVA voortaan een stichting zal zijn die de Groninger Archieven ondersteunt bij de archivering van audiovisueel materiaal door het RHC.

Poparchief Groningen

Het Poparchief Groningen bestond in 2016 tien jaar. Op poparchiefgroningen.nl staan inmiddels bijna 12.000 lemma's over bands, personen, podia, festivals etc. Ter gelegenheid van het jubileum heeft het Poparchief muziekjournalist en schrijver Peter van der Heide gevraagd om gezamenlijk een boek samen te stellen met een verrassende inkijk in de veelzijdigheid van de Groninger popcultuur. Het boek *We Want More! Popcultuur in Groningen* werd op 25 november gepresenteerd bij de opening van de gelijknamige expositie in het gebouw van de Groninger Archieven.

Verder was het Poparchief betrokken bij de viering van 30 jaar *Eurosonic Noorderslag* (ESNS). De oude affiches en videoreportages van voorgaande edities van dit evenement werden gedigitaliseerd en online gezet. Ook werd een uitgebreid online verslag van de festivals gemaakt met extra aandacht voor alle Groningse acts op *Grunnsonic*, *Eurosonic*, *Noorderslag* en andere festivals tijdens ESNS in Groningen. Daarnaast werd samen met de Verhalen van Groningen een korte documentaire gemaakt die tijdens het festival online was te zien, en op locatie zoals op de Grote Markt.

Tevens werkte Poparchief Groningen mee aan *Sterren in Martiniplaza*, *Comic Sonic*, een expositie over strips en muziek in het Nederlands Stripmuseum, aan de Dag van de Grunneger Toal, expositie *Nieuwe Wilden* van het Groninger Museum en de Dead Moon Expositie van Vera. Tijdens de Dag van de Groninger Geschiedenis verzorgde het Poparchief een eigen middagprogramma van het Poparchief met live optredens, een paneldiscussie over muziek en onderwijs en sneak preview van het boek *We Want More!* In november begonnen de werkzaamheden voor het project *Rockumentary Groningen*. Voor (mini-)documentaires over personen en onderwerpen uit de Groninger popcultuur en popgeschiedenis levert het Poparchief video-, audio- en beeldbestanden, maar is het ook actief in het digitaliseren van materiaal dat opduikt bij het maken van deze documentaires. Deze items worden ook opgenomen in de collectie van het Poparchief.

Open Data

Het GAVA heeft dit jaar onderzocht hoe het (delen van) zijn collectie als open data ter beschikking kan stellen en wat de consequenties c.q. hinderpalen zijn in bijv. financiële, auteursrechtelijke of technische zin. *Open data* is het hergebruik van overheidsdata en is gebaseerd op de Europese Richtlijn Hergebruik overheidsinformatie uit 2003. De essentie van open data is dat gebruikers de data makkelijk kunnen vinden en dat deze herbruikbaar zijn en dat er geen gebruiksbepalingen worden opgelegd of voorwaarden waaraan moet worden voldaan voordat de data gebruikt mogen worden. Onderzocht is welke delen van de collectie zonder auteursrechtelijke belemmeringen kunnen worden vrijgegeven als open data. Bij het ter beschikkingstellen van open data worden alleen de zogenaamde marginale kosten in rekening gebracht, namelijk de kosten die worden gemaakt voor het GAVA om het materiaal te kunnen leveren. Daarbij wordt dan uitgegaan van de reële kosten. Bij het toepassen van open data wordt dus geen licentievergoeding meer in rekening gebracht. Dit heeft tot gevolg dat het GAVA op jaarbasis ca. € 10.000 aan inkomsten mis gaat lopen.

Omroepen

Het beheer en behoud van de audiovisuele collectie Groningen is geen doel op zich. De bewegende geschiedenis van Groningen moet ook gezien kunnen worden. Het leveren van materiaal aan omroepen is daarom een kerntaak, omdat verreweg het grootste deel van het publiek door programma's van omroepen wordt bereikt. Hetzij via televisie, hetzij via internet. Voor het kijkerspubliek in de provincie Groningen is daarbij RTV Noord weer de belangrijkste partner van GAVA met 25 uitzendingen waarin materiaal van het GAVA werd gebruikt. Met OOG TV werd dit jaar het programma *Destijds* gemaakt, waarvan 22 afleveringen werden uitgezonden.

Musea

Het GAVA beheert enerzijds de av-collecties van een aantal musea, zoals bijvoorbeeld het Noordelijk Scheepvaartmuseum (NSM), het Veenkoloniaal Museum en het Universiteitsmuseum. Anderzijds gebruiken de musea de collectie van het GAVA in hun tentoonstellingen. Het GAVA adviseert daarbij over de wijze waarop het materiaal gepresenteerd kan worden, zowel technisch als inhoudelijk, zoals dit jaar voor het Noordelijk Scheepvaartmuseum en de Fraeylemaborg.

De Verhalen van Groningen

Net als vorig jaar is weer intensief samengewerkt met het project het Verhaal van Groningen, zoals bij Eurosonic/Noorderslag maar ook bij het project over de oorlog en bevrijding *Thanks*.

Educatie

Het GAVA heeft weer colleges verzorgd voor het vak filmgeschiedenis en de opleiding Kunsten, Cultuur en Media van de Rijksuniversiteit Groningen.

Samenwerking met Noorderzon

Met Noorderzon werd samengewerkt bij de voorstelling *Circus, Boden & Gas* van Theatermaker Sijas de Groot en kunstenaarscollectief WERC. In de voorstelling vertelden zij het verhaal van de stad Groningen aan de hand van het voormalig CiBoGa-terrein, dat 400 jaar bestaat. De constante verandering die het terrein heeft meegemaakt sinds 1616 wordt met hulp van projectie letterlijk in kaart gebracht en zichtbaar gemaakt.

Amateurfilmplatform (AFP)

Het AFP is een interactief internetplatform voor amateurfilm in Nederland dat wordt gecoördineerd door het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid (BenG). Het GAVA is één van de zes regionale partners. Ook neemt het GAVA deel aan de website *Oorlog in Blik* van het NIOD, waar filmmateriaal over Nederland in de Tweede Wereldoorlog te zien is.

Aanwinsten

Ook dit jaar is de film-, video en audiocollectie weer flink gegroeid. Bijzonder was het verwerven van de 16mm collectie van de Firma A.C.F.O (Algemeen Christelijke Film Onderneming) uit Stadskanaal. De eigenaren vader en zoon Molenaar maakten 400 films. Voornamelijk over dorpen en evenementen in Groningen en Drenthe. Een andere opvallende aanwinst waren dictafooncassettes van interviews met de heer Ru Clevering, waarin hij terugkijkt op zijn leven als landbouwer, politicus, bestuurder en voorvechter van landschap en monumenten.

Type	2015	Groei 2016	2016
Film	5.637	787	6.424
Video	17.584	2.140	19.724
Audio	8.348	244	8.592

Beheer en behoud

Dit jaar is geïnvesteerd in een nieuwe 16mm filmtafel. De oude tafel was bijna veertig jaar oud en was destijds als een gereviseerd exemplaar aangekocht. De tafel was aan het einde van zijn levensduur. De techniek er achter, zoals de elektronica, wordt niet meer gemaakt. Daarom was het noodzakelijk om te investeren in een nieuw exemplaar waar het GAVA - mits goed onderhouden - weer minimaal enige decennia mee vooruit kan. De nieuwe tafel zal ook kunnen worden gebruikt bij het digitaliseren van de audiosporen van films.

Enkele jaren geleden is het video- en audiodepot uitgebreid waardoor de opvangcapaciteit voor dit soort materiaal voorlopig voldoende is. De filmkluis is echter vrijwel vol. In overleg met het RHC wordt verder gezocht naar een oplossing. Een definitieve oplossing is echter afhankelijk van het besluit of het RHC Groninger Archieven ook na 2020 gehuisvest zal blijven in het Cascadecomplex.

Het digitaliseren van de collectie is een structurele bezigheid. Dit jaar is de nadruk gelegd op film op 8mm en s8 en op videomateriaal uit de jaren tachtig en negentig en dan in het bijzonder de collectie van Omroep Organisatie Groningen (OOG) en amateurvideomateriaal. De conservering van de film-, video- en audiocollecties wordt tegenwoordig door middel van digitalisering gedaan. Dit resulteert echter in enorm grote bestanden en stijgende kosten bij opslag op een server. Daarom is het GAVA overgegaan naar opslag van zijn archiefkopieën op LTO-tape. Deze transitie is dit jaar voortgezet.

De passieve conservering en basisregistratie van de aanwinsten is op orde gehouden.

GAVA-website

Het bezoek aan de website bleef dit jaar constant met 32.000 unieke bezoekers. Verder had het Vimeokanaal van het GAVA ruim 26.0000 plays waarvan ruim 5000 in Groningen van de ca. 24.000 in Nederland. De overige ruim 2000 plays werden verdeeld over 37 landen, van Suriname, Indonesië en Japan, tot de VS en Duitsland. Opvallend is dat bij zowel het bezoek aan de website als aan het Vimeokanaal steeds meer gebruik wordt gemaakt van mobiele telefoons en tablets, namelijk nu 40% en 46%.

Bestuur en personeel

Het bestuur had in 2016 de volgende samenstelling:

Voorzitter, drs. J.R.A. Boertjens
Secretaris, M. van den Berg
Penningmeester, drs. E. de Jonge
Lid, dr. H. Wijfjes
Lid, mr. P.H.F. Yspeert

Het personeel bestond uit:

Drs. H. Romijn, conservator (0,1)
R. Duursma, collectiebeheerder AV (0,7)
G. Plas, medewerker GAVA/ eindredacteur Poparchief Groningen (1,0)
H. Konneman, medewerker Poparchief Groningen (Banenpool)
P. Penninkhof, medewerker Poparchief Groningen (Banenpool)
M. Kloosterhof, projectmedewerker (0,6)

Vrijwilligers GAVA:

T. Bekius, vrijwilliger filmbeheer en camerawerk
B. Hermans, vrijwilliger filmbeheer
W. Hoiting, vrijwilliger filmbeheer
J. Jepma, vrijwilliger filmbeheer

Vrijwilligers Poparchief:

A. de Boer
I. Dijkstra
A. Douwes
G. Groothuis
A. ten Have
E. Jaeggi
A. Koops
J. Otto
P. Penninkhof
A. Roze
J. Roze
M. Schaminee
M. Scheffer
R. Steegstra
M. Weber

Deelname aan besturen e.d.

De heer Romijn is voorzitter van het Nationaal Overleg Regionale Audiovisuele Archieven (NORAA), voorzitter van AVA_Net (nationale netwerkorganisatie voor audiovisuele archieven) en lid van de stuurgroep Amateurfilmplatform.

NR	LANDELIJKE UITZENDINGEN	PROGRAMMA	GAVA-MATERIAAL	UITZENDING
	VPRO/NTR	Andere Tijden: <i>Onder de Spaanse zon</i>	diverse vakantiefilms	NPO 2
1	VPRO	Zomergasten: <i>Arjen Lubach</i>	beelden clip Ede Staal	NPO 2
2	Omroep MAX	Hallo Nederland: Jan Kuipers	beelden 16-span	NPO 2

NR	REGIONALE UITZENDINGEN	PROGRAMMA	GAVA-MATERIAAL
3	OOG TV	Destijds: <i>Hunzencentrale</i>	beelden val vijf pijpen E
4	OOG TV	Destijds: <i>Groningen in oorlogstijd</i>	Groningen in oorlogstijd
5	OOG TV	Destijds: <i>Pinksteren, meikermis, lente</i>	lente- en kermisbeelden
6	OOG TV	Destijds: <i>Stoomtram</i>	beelden stoomtram
7	OOG TV	Destijds: <i>hardloopwedstrijd Nacht van Groningen</i>	Beelden hardloopwedstrijd in Stadspark
8	OOG TV	Destijds: <i>Nacht kunst en wetenschap</i>	veemarkt Oosterpoort
9	OOG TV	Destijds: <i>zomerfestivals</i>	o.a. beelden Rave-on in Sterrebos
10	OOG TV	Destijds: <i>aanleg ringweg Groningen</i>	beelden aanleg ringweg
11	OOG TV	Destijds: <i>zomer</i>	zomerbeelden stad
12	OOG TV	Destijds: <i>zomer, vervolg</i>	meer zomerbeelden stad
13	OOG TV	Destijds: <i>Bommen Berend</i>	beelden 28 augustus
14	OOG TV	Destijds: <i>Open Monumentendag</i>	beelden oude Groninger Museum
15	OOG TV	Destijds: <i>Nacht van de Mode</i>	beelden modeshows
16	OOG TV	Destijds: <i>Weekend van de Wetenschap</i>	beelden van Analistenschool en Suikerunie
17	OOG TV	Destijds: <i>Diversiteitsdag</i>	
18	OOG TV	Destijds: <i>Sint Maarten</i>	beelden kinderen met lampionnen
19	OOG TV	Destijds: <i>Oostwand Grote Markt</i>	beelden Grote Markt
20	OOG TV	Destijds: <i>Autoloze Zondag</i>	beelden Autoloze Zondag
21	OOG TV	Destijds: <i>kerst, winter</i>	Kerst- en winterbeelden
22	OOG TV	Reconstructie: <i>Kraker Marco vermoord door Satan</i>	beelden krakers en ontruiming WNC
23	RTV Noord	Noord Nieuws: <i>werkzaamheden stationsgebied</i>	beelden Emmaviaduct
24	RTV Noord	Noord Nieuws: <i>Wandelvierdaagse</i>	beelden avondvierdaagse
25	RTV Noord	Noord Nieuws: <i>de 4 mijl</i>	de 4 mijl in 1988
26	RTV Noord	Noord Nieuws: <i>Opening Eemshaven</i>	beelden Eemshaven
27	RTV Noord	Noord Nieuws: <i>Hongerwinter</i>	Groningen in oorlogstijd
28	RTV Noord	Noord Nieuws: <i>Zuidlaardermarkt</i>	beelden Zuidlaardermarkt
29	RTV Noord	Noord Nieuws: <i>Drachtster Tramlijn</i>	beelden Drachtster Tram
30	RTV Noord	Noord Nieuws: <i>Volleybal Lycurgus in Korenbeurs</i>	
31	RTV Noord	Noord Nieuws: <i>Referenda</i>	referendum Noorderplantsoen
32	RTV Noord	Noord Nieuws: <i>Delfzijl</i>	beelden Delfzijl jaren' 50
33	RTV Noord	Noord Nieuws: <i>Oostwand Grote Markt</i>	beelden Stad
34	RTV Noord	Cunera: <i>verdwijnen V & D</i>	beelden V&D
35	RTV Noord	Cunera: <i>Scheepswerf Pattje</i>	tewaterlatingen e.a. beelden Pattje
36	RTV Noord	Cunera: <i>Martin Tissing</i>	documentaire Jong in Groningen
37	RTV Noord	Cunera: <i>de echte Max (over Max van den Berg)</i>	Max van den Berg t.t.v. VCP
38	RTV Noord	Cunera: <i>Alternatieven voor</i>	promotiefilm aardgas

		<i>aardgas</i>	
39	RTV Noord	Cunera: <i>garnalen</i>	beelden garnalen pellen
40	RTV Noord	Vier 5 mei	diverse films uit oorlogstijd en over WO2
41	RTV Noord	Gewest Noord: <i>Paasuitzending</i>	diverse voorjaarsbeelden
42	RTV Noord	Gewest Noord: <i>Groninger Motorboot Club</i>	verslagen tochtjes GMC
43	RTV Noord	Gewest Noord: <i>Vakantie</i>	vakantiefilms Dries Hendriks
44	RTV Noord	Gewest Noord: <i>Laatste stoomtrein</i>	verslag GSF vertrek laatste stoomtrein
45	RTV Noord	Gewest Noord: <i>Jubileum Warenmarkt: 350 jaar</i>	beelden Warenmarkt
46	RTV Noord	Gewest Noord: <i>Noorder Dierenpark in Emmen</i>	beelden Noorder Dierenpark
47	RTV Noord	Gewest Noord: <i>Noorderzon festival</i>	beelden Noorderzon festival
48	RTV Noord	Gewest Noord: <i>Bommen Berend</i>	beelden Groningens Ontzet

NR	THEATER / EXPOSITIES	TITEL / ONDERWERP	GAVA-MATERIAAL	LOCATIE
49	Fraeylemaborg	tentoonstelling <i>Toen gewoon, achteraf bijzonder</i>	beelden van de Fraeylemaborg door de tijd	Landgoed Fraeylemaborg
50	Noordelijk Scheepvaart Museum	tentoonstelling <i>Made in Stad - 100 jaar reclame</i>	beelden van o.a. Koninklijke Theodorus Niemeyer BV	Noordelijk Scheepvaart Museum
51	Noorderzon festival	10 voorstellingen <i>Circus, Boden & Gas</i>	beelden van het CiBoGa-terrein	Simplon Poppodium
52	Noordelijk Scheepvaart Museum	tentoonstelling <i>De Pelgrim & de Dame</i>	beelden van A-kwartier in de Stad	Noordelijk Scheepvaart Museum

NR	OPENBARE VERTONINGEN	TITEL / ONDERWERP	GAVA-MATERIAAL	LOCATIE
53	North to the Night	videoclips bij optredens	diverse fragmenten	diverse optredens
54	CineFilmHuis Hoogezand	vertoning ter ere van Jubileum in Hotel Faber te Hoogezand	diverse beelden Hoogezand	CineFilmHuis Hoogezand
55	Ronald Pras Mediaproducties	visuals tijdens theatershows Erwin de Vries	Verdwijning van Oterdum	diverse shows
56	De Hoven/ Het Waterschapshuis	vertoning van dorpsbeelden in diverse zorgcentra	compilaties van beelden van Baflo, Bedum, Winsum, Appingedam, Delfzijl	diverse zorgcentra in de provincie
57	De Verhalen van Groningen	<i>Thanks</i>	diverse beelden oorlog en bevrijding	rond Bevrijdingsdag: doorlopende voorstelling Waagplein, Veendam en Bevrijdingsfestival
58	Winter Welvaart/ Orbitfest	Projecties op scheepszeil door <i>Vera Fishuals</i>	beelden vaart Groningen	Winter Welvaart festival

NR	INTERNET	TITEL / ONDERWERP	GAVA-MATERIAAL	WEBSITE
59	Kinetophone	videoclip bij nummer <i>Seas</i>	diverse beelden dames	www.kinetophone.nl
60	Dagblad van het Noorden	Adrillen	beelden Adrillen	www.dvhn.nl/groningen/n/Zo-zag-de-jaarmarkt-van-Winschoten-er-uit-in-1936-21756833
61	Marketing Groningen	Promotiefilm Groningen	diverse beelden Stad en Ommeland	toerisme.groningen.nl

NR	VERKOOP VOOR THUISVERTONING	GAVA-MATERIAAL	DRAGER
62	particuliere aanvraag	Dorpsfilm Zevenhuizen 1965	
63	particuliere aanvraag	Reis naar Zuid-Afrika 1937	DVD
64	particuliere aanvraag	Dorpsfilm Bourtange 1965	DVD
65	particuliere aanvraag	Dorpsfilm Zevenhuizen 1965	DVD
66	particuliere aanvraag	De Blinkende Spade	DVD
67	particuliere aanvraag	Jongensstad Westerwolde	DVD
68	particuliere aanvraag	Groningen in Wartime	DVD
69	particuliere aanvraag	Happy Landing 1996	DVD
70	particuliere aanvraag	Reis ouden van dagen Noordbroek	DVD
71	particuliere aanvraag	Dorpsfilms Warffum	DVD
72	particuliere aanvraag	Het Zeegat uit	DVD
73	particuliere aanvraag	Dorpsfilm Spijk	DVD
74	particuliere aanvraag	Dorpsfilm Loppersum	DVD